

Sortida a l'alta Garrotxa

Jaume Feliu

L'alta Garrotxa va ser el destí de la darrera sortida de primavera de la Societat Catalana de Geografia, una sortida de dos dies realitzada el divendres 10 i el dissabte 11 de juny de 2016. L'alta Garrotxa és el nom com s'ha conegut tradicionalment aquest territori del Prepirineu oriental, de relleu abrupte, poc accessible, de condicions dures per a la vegetació (a causa del substrat calcari que no reté la humitat), i de condicions dures també per al poblament, tradicionalment poc dens, i avui dia en una fase avançada de despoblació. És un territori que veu potenciada la seva característica de “feréstec” gràcies a proximitat amb la plana d'Olot, l'altre cara de la comarca de la Garrotxa, que disposa d'unes condicions físiques que permeten un assentament humà molt més dens i conforma un paisatge ben diferenciat.

Els relleus de la subcomarca de l'alta Garrotxa abasten tres comarques: el Ripollès, la Garrotxa i l'Alt Empordà, i així va ser considerat en la definició dels límits de l'Espai Natural Protegit de l'Alta Garrotxa. L'Espai comprèn 32.875,59 ha i està gestionat pel Consorci de l'Alta Garrotxa, format per onze municipis que tenen superfície inclosa dins del Pla d'Espais d'Interès Natural. L'objectiu de la sortida era viure l'experiència de trepitjar el relleu tortuós, conèixer diferents aspectes de la vegetació i de les formes de vida d'aquest indret, i conèixer quines han estat les accions de gestió de l'espai natural protegit.

El divendres a la tarda els assistents sortien de Barcelona i arribaven al vespre a Tortellà, la població escollida per fer de camp base per a la sortida. La vila de Tortellà se situa als límits de l'espai de l'alta Garrotxa, al peu dels contraforts que configuren la subcomarca. Es troba assentada damunt d'un altiplà que permet contemplar de ben a prop i accedir a molts dels cims coneguts de l'alta Garrotxa: el Mont, Bestracà, Bassegoda, Comanegra... L'allotjament per passar la nit fou, precisament, l'Hostal de l'Alta Garrotxa, un hostal clàssic de Tortellà que temps enrere era conegut per “Ca la Seca”. Aquest hostal i d'altres

que existien, donen fe del dinamisme econòmic i productiu de Tortellà en el passat. Un poble on s'hi produïen utensilis de fusta (culleres de boix), sabates ("Xiruca"), tèxtil, maquinària, i es comerciava amb les poblacions veïnes del cantó francès. Avui en dia encara resten diverses fàbriques, en bona part heredes d'aquest passat. Abans de fer nit a l'Hostal, la comitiva va fer una volta pels entorns de la població on es passà per la plaça del Mercat, els safarejos públics, l'antic Sindicat Agrari i la Societat el Casino de Tortellà, una entitat encara ben activa. Posteriorment s'anà a sopar al Cafè Roc, seu efectivament d'un altre antic hostal de la població.

El dissabte, havent esmorzat, el grup va sortir de matí cap a Sadernes, el punt de partida de l'excursió a peu que ens portaria a l'ermita de Sant Aniol d'Aguja, destí final de la caminada. Sadernes s'ha convertit en el punt de sortida de nombrosos excursionistes i visitants d'aquest espai. S'hi troba un hostal, un càmping i la seu del Consorci per a la protecció i la gestió de l'Espai d'Interès Natural de l'Alta Garrotxa, en unes dependències del conjunt de l'església de Santa Cecília. A

Sadernes es van afegir

Foto: Jesús Burgueto

Explicacions de Josep Vila, Inès Carrillo i Jaume Feliu, a l'inici de la passejada

al grup de la SCG els experts que farien de guia durant la caminada. En primer lloc en Josep Vila, professor de Geografia de la Universitat de Girona, on imparteix assignatures com Biogeografia o Gestió d'Espais Naturals Protegits. Va fer la seva tesi doctoral sobre l'Espai Natural de l'Alta Garrotxa. En segon lloc la Inès Carrillo, geògrafa formada a la Universitat de Girona i directora de l'equip tècnic del Consorci de l'Alta Garrotxa des de la seva creació fins el 2012.

Amb aquest immillorable equip de guiatge, va començar la caminada en el punt d'interpretació de Sadernes. Vila i Carrillo explicaren el procés de creació i delimitació de l'Espai Natural, l'organització del Consorci, les característiques geogràfiques de l'alta Garrotxa, l'evolució de la vegetació i el poblament. El grup va poder comprovar l'èxit de visitants que té aquest indret, ja que l'aparcament habilitat a Sadernes es trobava ple de cotxes deixant excursionistes, escaladors, barranquistes, banyistes... L'alta freqüentació, i la seva gestió, és precisament un dels reptes que té el Consorci en l'actualitat.

El camí que enfla cap a Sant Aniol ressegueix la riera del mateix nom. Al principi el camí és una pista transitable i va resseguint, ara a la dreta a l'esquerra, la riera gràcies a diversos ponts. En l'indret anomenat Passant d'en Roca, la

pista s'estreny perquè la riera s'escola per un estret congost, que en dies abundants d'aigua com aquest, ofereix una meravellosa vista i una sorollosa fressa d'aigua corrent. I és que el dies anteriors a la sortida la pluja va ser molt abundant a la Garrotxa i això féu que la riera de Sant Aniol baixés molt plena. De fet, aquesta abundància d'ai-

Foto: César Pasadas

Els safarejos de Tortellà

gua va complicar més endavant el seguiment del camí per arribar a Sant Aniol.

Arribats al pont d'en Valentí, deixarem la pista i creuarem el pont. Allà el grup saludà en Korbi, un jove alemany que ha restaurat l'antic hostal de "Ca la Bruta" i l'ha convertit en habitatge i centre d'activitats de natura, especialment d'escalada. Un exemple dels nous habitants de l'alta Garrotxa. A partí d'allà seguirem un corriol ben fressat i molt planer que puja riera amunt. Aquest camí va travessant la riera en diversos punts, sense que hi hagi ponts o altres estructures per creuar-lo. Normalment la riera no baixa amb tanta aigua i es poden creuar els passos a mode de passallís, recolzant-se en algunes pedres fermes. Però aquesta no era la situació en aquells dies, i no hi havia altra forma de travessar el curs d'aigua, diverses vegades, sense mullar-se completament els peus. Això va fer replantejar-se el fet de seguir endavant amb l'excursió o dirigir-nos cap un altre indret. Finalment, però, la il·lusió d'arribar a Sant Aniol va ser prou forta per decidir tirar endavant. I és que realment hi ha molt poques ocasions de gaudir de l'exuberància de l'espai en un dia com aquell, amb una vegetació primaveral tant ufana i amb la riera ben rica i plena d'aigua.

Foto: Jesús Burgueño

Cap problema, però: només calia mirar de no relliscar

Després de travessar dos cops la riera el grup arribà al Gomarell, una esplanada del llit del riu convertida en la petita resclosa, que recull l'aigua de boca per a les poblacions de la vall del Llierca (Sales, Tortellà, Montagut, Argelaguer i part de Sant Jaume). Al Gomarell també

s'hi troben amuntegats una colla de sacs amb materials de construcció que els excursionistes agafen i carretegen fins a l'ermita de Sant Aniol. Aquesta és una acció promoguda per l'associació Amics de Sant Aniol d'Aguja per recuperar i reconstruir el refugi que ja havia existit davant l'ermita, situada en un indret inaccessible per al trànsit rodat. Seguint doncs la consigna, alguns assistents van carregar el sac a l'esquena fins l'ermita. I finalment el grup arribà a l'ermita de Sant Aniol d'Aguja, ja a l'hora de dinar, i tothom pogué asseure's, treure el picnic i escoltar les explicacions de Josep Vila sobre el tipus de vegetació i fauna d'aquella zona. Davant d'un espai amb tanta densitat de vegetació, gairebé d'aspecte salvatge, sorprengué l'afirmació que aquell espai, com gairebé la majoria de l'alta Garrotxa, patia d'una important desforestació fa només cent o cent cinquanta anys, pel carboneig i altres activitats de tala. Aquest paisatge desforestat, recordava Vila, es troba molt ben descrit en l'entranyable novel·la *La Punyalada*, de Marià Vayreda. Un dels moments més emblemàtics de la novel·la, per cert, succeeix a Sant Aniol d'Aguja mateix, durant la celebració de "l'Aplec dels Francesos". Ja imaginàvem *l'Esparver* festejant la *Coralí*.

Havent dinat, un petit grup va remuntar encara més el camí per arribar a l'impressionant Gorg Blau, mentre que la resta d'assistents van començar la baixada de tornada cap a Sadernes. Restava encara tornar a mullar-se els peus creuant diversos cops la Riera. A aquella hora de la tarda, a més, començava a tronar, tot i que no va començar a ploure fins que ja arribàvem de nou a Sadernes. D'aquesta manera acabàvem la sortida, amb una sensació plaent de frescor, sabent del cert que aviat començaria l'estiu i que la seva escassetat habitual d'aigua modificaria el paisatge del que havíem gaudit tota aquella jornada.

Foto: Delfi Sabartés

Els assistents a la sortida, al peu de l'ermita de Sant Aniol d'Aguja